Santiago Roncagliolo (Peru)

Santiago Rafael Roncagliolo Lohmann (* 1975 v Limě) je peruánský spisovatel, scenárista, překladatel a novinář. V roce 2010 byl britským časopisem Granta vybrán jako jeden z 22 nejlepších španělských spisovatelů do 35 let.

Napsal pět románů o strachu. Je také autorem trilogie non-fiction knih o Latinské Americe ve dvacátém století. Část dětství strávil v Mexiku, kam byla jeho rodina vyhnána. Právě v mexickém exilu se Roncagliolo potýkal se strachem, který je průvodním tématem všech jeho románů. Tuto zkušenost zpracoval v oceňovaném románu *Abril rojo* (*Rudý duben*, 2007), který byl přeložen do více než dvaceti jazyků. *El amante uruguayo: una historia real* (*Uruguayský milenec,* 2013) je příběh spisovatele Enriqueho Amorima: milionáře, ale komunisty, homosexuála, ale ženatého, Uruguayce, ale Argentince, fascinujícího podvodníka, který sdílel tajemství s nejlepšími umělci dvacátém století: Pablem Nerudou, Charliem Chaplinem nebo Pablem Picassem. Byl zamilovaný do Federica Garcíi Lorcy, a dokonce prý pochoval jeho ostatky. *Uruguayský milenec* spolu s knihami *La Cuarta Espada* (*Čtvrtý meč*, 2000) a *Memorias de una dama* (*Paměti jedné dámy*, 2009) tvoří trilogii skutečných příběhů z dvacátého století v Latinské Americe.

Roncagliolo je i scenárista, investigativní novinář a politický poradce. Spolupracoval se španělskými novinami El País a několika latinskoamerickými periodiky. Přeložil díla řady autorů, například Jeana Geneta, Joyce Carol Oates nebo Andrého Gidea. Jeho román *Pudor* (*Stud*, 2005) byl zfilmován.

ukázku *Pruhy a hvězdy* přeložila Tereza Votavová

Carlitos miloval USA. Stěny v pokoji si polepil americkými vlajkami a turistickými letáky z podivných míst jako „Idaho, domov brambor“. Všechno, co se dalo, vyslovoval anglicky, například „Hershey’s“ nebo „Chuck Norris“, a slabiky převaloval v ústech, dokud nezněly jako z filmu. Asi uměl vyslovovat docela dobře, protože mu nikdo nic nerozuměl. Bylo potřeba se ho několikrát zeptat, co přesně řekl.

Carlitos se však nesnažil něco předstírat. Naopak. Nikdy jsem nepoznal někoho tak autentického, jako byl on. Nedokázal předstírat nic, co si opravdu nemyslel, i když ve skutečnosti moc nepřemýšlel. Skamarádili jsme se, protože ani jeden z nás neměl víc myšlenek, než bylo nezbytně nutné. To lidi spojuje.

Carlitosův táta byl velmi, velmi tlustý a také byl důstojník peruánského námořnictva. Studoval v Panamě na School of the Americas a pak někde v USA, nepamatuju se, jak se to místo jmenovalo, něco jako Neapol. Venku se přemísťoval autem s ozbrojeným doprovodem a nosil bílou čepicí s kšiltem a černou uniformu, která poněkud zakrývala jeho objem. Naopak v soukromí vždycky chodil v trenýrkách a tílku. Při pohledu na jeho obrovské břicho, které jako by mu mělo tílko každou chvíli roztrhnout, by nikdo ne hádal, že je to tak důležitý muž.

Carlitosova máma jeho důležitost neustále připomínala a nadšeně vzpomínala na dobu, kterou strávili v Spojených státech. Když chtěla vyjádřit, že se jí něco hodně líbí, říkala, že je to

„jako tam“. Totéž dělal Carlitosův starší bratr, který neustále mluvil o oblečení, co se „tam“ dá koupit. Z cest se vracel v svítivých botách, jaké nosí kosmonauti, nebo v červené bundě se spoustou zipů, jakou nosil Michael Jackson. Carlitos byl moc mladý na to, aby si pamatoval, jaké to „tam“ je. Ale zbožňoval jezdit do Disneylandu. Od doby, co bral rozum, tam byl čtyřikrát.

Když Carlitos vykládal o Disneylandu, šel jsem pak vždycky za tátou a škemral jsem:

„Chci jet do Disneylandu.“

„Proč? Vzal jsem tě do Ekvádoru.“

„Jediné, co si z Ekvádoru pamatuju je, že tam byly banánovníky a že jsem dostal průjem.“

„I v Disneylandu můžeš dostat průjem.“ Vztekal jsem se a dupal, ale táta byl neoblomný. Takže se ani nenamáhal mi odpovědět. V době, kdy jsme se s Carlitosem začali kamarádit, zabýval se táta hlavně tím, že mámě nasazoval parohy. Máma byla učitelka na základní škole na předměstí Limy, takže se domů vracela až skoro za tmy. Táta si často vodil odpoledne domů jednu ženu, když si myslel, že si hraju venku. Říkal jí Betsy a zavíral se s ní do pokoje.

Jenže já byl pořád – nebo si aspoň myslím, že to bylo pokaždé – doma. Skoro nikdy jsem si nechodil hrát ven. Kluci od nás ze čtvrti hráli fotbal a mě fotbal nebavil. Zůstával jsem doma s Carlitosem, kterého fotbal taky nebavil, protože se v USA nehraje. Trávili jsme odpoledne prohlížením baseballových kartiček, které mu táta vozil ze svých cest na sever. Ani Carlitos, ani já jsme baseballu nerozuměli, takže jsme si neměli co říct. Mlčky jsme na sebe koukali a kdo ví, na co jsme mysleli. Proto nás ta odpoledne táta nikdy neslyšel.

Naopak Carlitos slyšel mého tátu a jeho milenku několikrát, aspoň desetkrát. Ale nikdy nic neřekl. Ani mně, ani doma. Možná proto, že doma mluvili anglicky a on nevěděl, jak to v tom jazyce vyjádřit. Ať tak či onak, jakmile táta přišel domů a rovnou zamířil do ložnice, hihňal se a šeptal, Carlitos jenom sklonil hlavu a mlčky mi podal novou kartičku nějakého nadhazovače nebo chytače. Byl jsem mu za jeho mlčení vděčný a myslím, že jsem si tehdy začal jeho společnosti cenit, jak jsem si nikdy nikoho jiného nevážil.

Měl jsem možnost Carlitosovi tuto laskavost oplatit, ale až o několik let později, když nám bylo asi třináct. Tehdy už byli mí rodiče rozvedení a já jsem se začal snažit balit holky. Jedna taková, Mily, se líbala se všemi ze čtvrti, aspoň s těmi, co hráli fotbal, ti měli v těchto věcech vždycky přednost. Když dala Mily kopačky poslednímu obránci, nikdo další s ní nechtěl randit, protože měla špatnou pověst. Mě Milyna minulost nezajímala. Naopak jsem si myslel, že se mi díky její pověsti spíš povede ji políbit. A protože to dělala už tolikrát, naučí mě líbat dobře. Několik týdnů jsem chodil na každý večírek, kde se vyskytovala. Byl jsem nezkušený a myslel jsem si, že k líbání jsou potřeba hluboké city. A tak jsem si dal za úkol se do ní zamilovat. Časem jsem na ni myslel úplně automaticky, až se stalo nejtěžším na ni zapomenout a soustředit se na učení a zkoušky.

Po několika večírcích a spoustě ploužáků jsem se nakonec pokusil ji políbit v kuchyni u jednoho kamaráda. Ale ona odmítla:

„Nepřibližuj se,“ řekla.

„Proč? Už ses přece líbala se všema.“

„Přesně proto. Nechci, aby si všichni mysleli, že jsem lehká.“

„Co je na tomhle lehkýho? Už se o to snažím několik týdnů.“

„Tak víš co? Každý odpoledne venčím psa v parku. Jestli mi budeš dělat společnost, možná tě jednou políbím. Ale nic dalšího si od toho neslibuj, OK?“

Celé léto jsem ji jako otrok doprovázel na procházky do parku, ale nikdy mi nedovolila se jí dotknout. Kdykoli jsem se objevil, vypadal její pes, baset se smutným pohledem, že se mi posmívá. K mému ponížení přispělo i to, že se mě Mily vždycky ptala na Carlitose. Chtěla vědět, co ho baví. Co hraje. Jestli se často vídáme. Jestli bych ho někdy mohl vzít s sebou do parku. Všemožně jsem se snažil její náznaky ignorovat, ale nakonec jsem si musel přiznat, že se jí líbí ten blbec soused.

A to bylo co říct. Doposud jsem to nezmínil, ale Carlitos měl k hezounovi daleko. Byl tlustý a neforemný, měl křivé zuby a o holky nikdy nejevil zájem. Možná právě proto se Mily líbil, protože byl jediný, kdo se o ni nikdy nesnažil.

I když za to Carlitos nemohl, naštval jsem se na něho. Jeho společnost mi jednoduše připomínala můj neúspěch s Mily. Přestal jsem se s ním vídat. Nechtěl jsem, aby mi překážel na obtížné cestě k první puse. Ale Carlitose to zřejmě jen vybičovalo k tomu, že mě chtěl vídat ještě víc. Šest dní po sobě mi zvonil u dveří. Vyptával se na mě rodičů. Volal mi o půlnoci. Nikdy jsem telefon nevzal.

Netrvalo dlouho a začal jsem toho litovat. Mily mi pusu stejně nikdy nedala, ale na konci léta jsem se od ostatních sousedů dozvěděl o tragédii, která postihla Carlitosovu rodinu, zatímco jsem ho ignoroval.

Toho roku poslali rodiče jeho staršího bratra studovat do USA. Patricio, tak se jeho bratr jmenoval, začal hodně často pendlovat tam a zpátky, až příliš často, ale nikomu to nepřipadalo divné. Konec konců, Carlitosova tátu povýšili na admirála. Měl dům plný ozbrojených bodyguardů a s největší pravděpodobností vydělával spoustu peněz. Chlapcovo cestování sem a tam pro něho určitě neznamenalo žádné velké výdaje.

Všechny pak zaskočilo, když Patricia, který se právě chystal odletět na další cestu, zatkla na letišti policie. Patricio tehdy strávil v Limě pouhých osmačtyřicet hodin, v noci se flákal na diskotékách a přes den spal. Rodina ho téměř neviděla, a přestože začínala tušit, co se děje, nikdo se ho neodvážil zeptat. Možná spoléhali na to, že admirálova syna nikdo nezatkne.

Ze začátku si nikdo nemyslel, že bude Patricio ve vazbě dlouho. To přece musí být omyl. Anebo se Carlitosův táta admirál postará, aby z toho byl omyl. Ale Patricio měl u sebe zřejmě příliš mnoho kokainu, než aby se nad tím dalo zamhouřit oko dokonce mu ani nebylo možné udělit mírný trest. A asi i jeho otec takové chování v rodině netoleroval. Využil všech svých kontaktů, aby mu ve věznici s maximální ostrahou sehnal příjemnou celu, ale víc udělat nemohl nebo nechtěl.

To všechno mi řekl jiný kluk ze čtvrti, a když jsem se to dozvěděl, cítil jsem se provinile, že jsem nebral Carlitosovi telefon. Okamžitě jsem se za ním vydal. Jeho máma mě přivítala se zachmuřeným výrazem, který jsem si nechtěl vykládat jako výčitku za mou nepřítomnost. Jeho táta si ani neuvědomil, kdo jsem.

Carlitose jsem našel mezi figurkami GI Joes, které u chlapce jeho věku začínaly působit

trochu nepatřičně, a míči na americký fotbal, které nikdy nepoužíval, protože ho nikdo neuměl hrát. Nevěděl jsem, co mu mám říct, a posadil jsem se na postel. Ani on nic neřekl. Jeho pokoj divně páchl, ale takhle divně páchl vždycky.

Po chvíli ticha odbila pátá, čas, kdy Mily venčila svého psa, a mě napadlo, že můžu zkusit svou chybu napravit. Vzal jsem ho do parku a pokusil se ve třech zapříst přátelský hovor. Když jsem si myslel, že je všechno na dobré cestě, předstíral jsem, že musím k zubaři, a nechal jsem je o samotě. Víc jsem se o tom nedozvěděl a Carlitos o tom také nikdy nemluvil.

Asi po šesti nebo sedmi letech jsme se s Mily potkali na diskotéce. Tancovali jsme, smáli jsme se a vzpomínali na staré časy. Nakonec jsme spolu strávili noc. Bylo to zábavné a trochu nostalgické. Než jsem usnul, vzpomněl jsem si na příhodu v parku a zeptal jsem se jí:

„Poslyš, pamatuješ se na to odpoledne, jak jsem tě nechal o samotě s Carlitosem? Dělali jste něco? Proběhla nějaká pusa?“

„Nic nebylo,“ řekla mi. „Zkusila jsem se to tehdy odpoledne a pak ještě mockrát, ale on mi chtěl jenom ukazovat svoje baseballové kartičky.“

Nevím, že by Carlitos měl kdy nějakou přítelkyni. A pokud je mi známo, ostatní také o žádné nevědí. Jak se můj zájem o ženy zvyšoval a jeho zůstával na nule, odcizili jsme se.

Samozřejmě jsme se čas od času potkali na ulici a vyměnili si pár slov, ale zněla čím dál prázdněji, pouhé nevyhnutelné zdvořilostní fráze. Obvykle mi líčil celé filmy, které nedávno viděl, nebo nějaká sportovní utkání, kterým jsem nerozuměl, ale ve skutečnosti mu bylo jedno, jestli ho poslouchám, nebo ne. Převyprávěl to vždy celé vteřinu po vteřině, detailně popisoval každý zvrat, a když jsem ho přerušil, nechal mě chvíli mluvit a pak se vrátil ke svému monologu.

Protože působil jako autista, ve čtvrti se spekulovalo, že je asi teplý, což se říkalo o každém, kdo byl trochu zvláštní. Ale takhle fáma utichla stejně rychle, jako začala: Carlitos spíš vypadal, že není schopný jakéhokoliv sexuálního chování.

Když jsme všichni přestali růst, on kynul dál a brzy začal být příliš velký i na to, aby se pohodlně vešel do prostorných esůvéček s pohonem na čtyři kola, do kterých ho cpali jeho bodyguardi. Musel mít ochranku – jeho otec byl už generál –, proto s námi nemohl chodit k moři nebo se jen tak poflakovat, takže se mu rostoucí tělo roztékalo v ochablou, beztvarou hmotu jako zmutovaná medúza. Tělesný růst však nebyl doprovázen hormonálním vývojem. Carlitos neměl vousy, zato měl nepříjemně pronikavý, vysoko posazený hlas, hladké nohy bez chlupů pak v létě vypadaly jako nohy obrovského dítěte v importovaných teniskách.

Když jsme všichni z naší čtvrti nastoupili na vysokou, Carlitos nám definitivně zmizel z obzoru. Ani jsme nevěděli, jestli se pokusil dostat na nějakou školu. Věděli jsme jen, že pracuje jako pokladní a uvaděč v kině v nedalekém nákupním centru. Řídit se taky nenaučil: každý den vycházel z domu v růžové uniformě obchodního centra a nasedal do auťáku s bodyguardy. Tuším, že stejně jezdil i zpátky.

Věci se pro něj zkomplikovaly, když se generálova kariéra zadrhla. Asi nešlo o nic vážného, možná už dosáhl nejvyšší hodnosti. Každopádně počet jeho bodyguardů zůstal po několik let stabilní. Proslýchalo se, že se chystá do důchodu. A proto se stalo to, co se stalo.

Věděl jsem – vyprávěl mi to sám Carlitos mnohem později, když jsme se naposledy potkali,

ale o tom budu mluvit později – že už několik let nejezdil do Neapole-nebo-jak-se-to-jmenuje ani na žádnou vojenskou diplomatickou misi. A tak dostal nápad, že svou bývalou školu navštíví ještě jednou, naposledy před odchodem do důchodu.

Možná chtěl Carlitosův táta zůstat ve školních záznamech jako slavný absolvent. Nebo se mu možná jen zastesklo. Faktem je, že generál si vzal poslední dovolenou a odcestoval do Miami, aby tu přestoupil na vnitrostátní linku a vrátil se do své školy. Stejnou trasou letěl aspoň stokrát. Americké vízum měl už deset let. Tentokrát se však něco pokazilo.

Když na imigračním úřadě uvedl své údaje, na obrazovce úředníkova počítače se objevilo něco divného. V té době vám Američané při vstupu ještě nedělali fotografie a nebrali otisky prstů, ale už se vás ptali, jestli chcete zabít prezidenta nebo jestli jste se podíleli na nacistické genocidě, a zřejmě měli digitální archivy se všemi informacemi.

Tentokrát došlo k tomu, že generála poslali do odděleného salonku. Ochotně souhlasil. Zřejmě si myslel, že mu připravili oficiální přivítání. A skutečně se jednalo o něco takového. Dva policejní důstojníci ho podrobili dlouhému výslechu, jehož podrobnosti nezná žádný zdroj drbů ve čtvrti. Pravděpodobně jim dal jména důležitých osobností ze školy i z jiných vojenských institucí. Asi jim navrhl, aby si na něho vyžádali reference. Zatímco důstojníci nahlíželi do jeho spisu, nechali ho čekat v salonku. Carlitosův táta tam strávil celé hodiny a čekal tam ještě mnoho hodin poté, co zmeškal spoj.

Jak už jsem říkal, Carlitosův táta byl silně obézní. Kvůli nervozitě a miamskému vedru se během těch hodin určitě hodně potil. A vyletěl mu tlak. Nebo mu možná selhaly ledviny. Drby ze čtvrti moc zdravotních detailů neuvádějí. Faktem je, že když se policisté vrátili do salonku, našli jen mrtvolu svírající aktovku. V aktovce měl jen diplom z vojenské školy a čepici. Proto jim trvalo několik dní, než o jeho úmrtí informovali rodinu.

Před koncem studií na vysoké škole jsem se osamostatnil a přestěhoval do jiné čtvrti. Příběh Carlitosova táty jsem si skládal z útržků rozhovorů se starými společnými přáteli dlouho poté, co se to stalo. Ale už když jsem to slyšel poprvé, Carlitos a jeho máma dávno ve čtvrti nebydleli. Zmizeli beze stopy. Po nějaké době jsem se oženil a rozvedl a znovu oženil a znovu rozvedl. Neměl jsem děti, to byl možná důvod obou neúspěchů. Ale nelituji toho. Jen musím přiznat, že první týdny, kdy člověk spí sám, poté co strávil roky se ženou, jsou peklo.

Po svém druhém rozvodu jsem se rozhodl utéct z Limy, změnit trochu vzduch. Abych aspoň co nejrychleji zapomněl. Měl jsem bratrance v Los Angeles a strávil jsem u něho pár dnů, ale nudil jsem se, tak jsem si půjčil auto a cestoval po Kalifornii. I když správné slovo je spíš „toulal se“. Nedokázal jsem se na nikoho dívat ani s nikým mluvit. Jediné, co mi dělalo dobře, bylo hodiny řídit po prázdných silnicích. Jednou odpoledne jsem se zastavil v Oaklandu na jídlo v jedné kavárně. Přímo nad střechou kavárny projížděly vlaky a já měl pocit, že se za chvíli zhroutí, stejně jako já. Najednou jsem u jednoho stolu za hlédl Carlitose, jak jí cheeseburger.

Vybavil jsem si jeho baseballové kartičky. Zvláštní pach jeho pokoje. Mily. Ozvěny světa, který už ztratil tehdejší řád.

Nemůžu říct, že jsme se nadšeně pozdravili jako staří kamarádi. Spíš si myslím, že jsme byli zvědaví. Nevím, jestli jsem se nějak zvlášť změnil, ale Carlitos stále vypadal jako zvětšená verze jeho cheeseburgeru. A přísahal bych, že mu na obličeji nevyrašil ani jeden chlup.

„Jsem kameraman," vysvětlil mi. „Točím pro jeden místní zábavný pořad. V Oaklandu moc zábavných pořadů není, ale to nevadí."

„A tvoje máma?"

„Žije tu se mnou."

„Ty bydlíš s mámou? A co děláš, když si chceš vrznout? Zavřeš ji do jejího pokoje?"

Zasmál jsem se. Ale on se nesmál. Chvíli váhal, jako by tu možnost opravdu zkoumal, než odpověděl:

„Ne… vycházíme spolu dobře. Všechno je v pohodě."

„Jasně."

Mlčeli jsme. Nevěděl jsem, jak dlouho už žije v cizině, a myslel jsem si, že se mě zeptá na něco o mém životě nebo o Limě. Ale místo toho si namočil hranolky do zbytku kečupu a zeptal se:

„Viděl si už The Bounty Hunter?"

Jeho výslovnost mi připomněla jeho pečlivou americkou angličtinu. I když po tolika letech strávených v zemi, kde mluvit anglicky nebylo nic výjimečného, mi už nepřipadalo, že vyslovuje tak skvěle. Obyčejná zavřená, převalovaná angličtina.

Zavrtěl jsem hlavou, že ne, a on pokračoval: „Jennifer Aniston hledá její bývalý manžel, protože ji chce vydat policii. Když ji najde, zavře jí do kufru auta, ale ona uteče, tak ji musí spoutat, a najednou..."

Následovalo dlouhé líčení filmu, skoro scénu po scéně, trvalo to celou dobu, co zapadalo slunce. Potom vykládal o hokeji a detailně popisoval s názornými gesty, jak si hráči rozbíjeli hlavy.

„Ale tady jsme v Oaklandu," řekl na konec, „tady není led."

„Chápu."

Podíval jsem se na hodinky. Přemýšlel jsem, že si objednám ještě jedno pivo, ale změnil jsem názor. Škrábal se na uchu. Začal jsem uvažovat, jak se s ním rozloučím, abych nezněl nepříjemně. Projel vlak a celý podnik se rozechvěl.

„Víš, co vždycky říkal Patricio?" řekl najednou.

Neodvážil jsem se ho na bratra zeptat a teď, když o něm začal mluvit, jsem se ho opět neodvážil zeptat, proč o něm mluví v minulém čase.

„Co říkal Patricio?"

„Že všechno, co se mu stalo, byla spravedlivá cena, kterou zaplatil za to, jak moc si užíval. Že ho zajímala jenom zábava, a té si užil vrchovatě."

„To zní jako dobrá filozofie," odpověděl jsem, abych něco řekl.

„Taky že je. Já si to taky myslím. Život si člověk musí pořádně užít, ne?"

„Jasně že jo. Jasně že jo."

Nevím proč, ale nedokázal jsem se pohnout. On taky ne. Tak jsem tam seděli, mlčky, dokud číšnice nezačala zvedat židle na stoly. A kdyby bylo na mně, zůstali bychom tam sedět dál.